

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

АЛЛА СУР'ЯК

ГЛОБАЛЬНІ РИНКИ ТА КОНКУРЕНЦІЯ
Методичні вказівки до виконання практичних робіт

ЛУЦЬК

2023

УДК 657.005.52

C-90

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол №10 від 21.06.2023 р.)

Черчик Л. М. – д.е.н., проф., завідувач кафедри менеджменту і адміністрування економіки Волинського національного університету імені Лесі Українки

Сур'як А. В.

C-90 Глобальні ринки та конкуренція: методичні вказівки до виконання практичних робіт. Луцьк : Вид-во КП ІА «Волиньенергософт», 2023. 42 с.

Методичні вказівки призначені для набуття вмінь і навичок з освітнього компонента «Глобальні ринки та конкуренція».

Рекомендовано студентам 1 курсу галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», освітньої – професійної програми «Економіка довкілля та природних ресурсів» магістерського рівня підготовки

УДК 657.005.52

© Сур'як А. В., 2023

© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2023

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Структура освітнього компонента.....	6
Практичне заняття № 1. Предмет та методи дослідження глобальних ринків та конкуренції.....	7
Практичне заняття № 2. Теоретичні основи розвитку глобальних ринків та конкуренції у міжнародному економічному просторі.....	8
Практичне заняття № 3. Конкуренція як умова та складова розвитку глобальних ринків в умовах ринкової економіки	12
Практичне заняття № 4. Особливості формування та функціональне спрямування конкуренції у глобальному бізнесі	13
Практичне заняття № 5. Ринкове середовище конкурентоспроможності фірм в умовах глобалізації на різних ринках	15
Практичне заняття № 6. Методичні основи аналізу міжнародної конкурентоспроможності фірм на різних ринках	18
Практичне заняття №7. Принципи та стратегії реалізації конкуренції та глобальних ринках.....	21
Практичне заняття № 8. Механізм діагностики функціонування та удосконалення міжнародної конкурентоспроможності фірм на глобальному ринку	25
Практичне заняття № 9. Конкурентні стратегії суб'єктів міжнародного бізнесу ...	27
Практичне заняття № 10. Напрями відновлення конкурентних переваг та пріоритети виходу на глобальні ринки	30
Практичне заняття № 11. Конкурентоспроможність в умовах економічного глобалізму	34
Практичне заняття № 12. Відкритість, глобальних ринків та взаємодії національних економік у світових глобалізаційних процесах	37
Рекомендована література.....	41

ПЕРЕДМОВА

Вивчення глобальних ринків та конкуренції є захоплюючим шляхом дослідження сучасного бізнес-світу та економічних взаємозв'язків. Ці дисципліни відкривають перед вами широкий спектр можливостей та викликів, пов'язаних з глобалізацією та зростаючою конкуренцією в економіці.

Завдання вивчення дисципліни полягає у виявленні системної сутності економічної глобалізації; визначення глибини впливу глобальних трансформацій на світові інтеграційні процеси; ідентифікації основних параметрів глобального розвитку; визначенні сучасних ринкових та інституціональних методик глобального менеджменту; аналізі особливостей формування національних і міжнародних стратегій розвитку.

Вивчення дисципліни « Глобальні ринки та конкуренція» передбачає розв'язок наступних завдань:

- розкрити головну мету дисципліни і показати її взаємозв'язок з іншими економічними дисциплінами;
- пояснити механізм функціонування ринків;
- розробляти стратегічні заходи для забезпечення міжнародної конкурентоспроможності товарів, послуг, підприємств, галузей, міжгалузевих комплексів;
- організовувати процеси управління міжнародною економічною діяльністю регіонів, галузей, міжгалузевих комплексів;
- розкрити характер, форми, моделі та конкурентні переваги регіональної економічної інтеграції в глобальних умовах розвитку.

Глобальні ринки та конкуренція є невід'ємною частиною сучасної економіки. Глобальні ринки охоплюють країни та регіони по всьому світу. Вони відкриті для міжнародної торгівлі, інвестицій та обміну ресурсами. Глобальна конкуренція означає, що підприємства з різних країн змагаються одне з одним за клієнтів та ринкову частку.

Загальні компетенції

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Фахові компетенції

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

Програмні результати навчання

ПРН 1. .Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН.9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН.12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН.13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН.14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Теорія розвитку глобальних ринків та конкуренції						
Тема 1. Предмет та методи дослідження глобальних ринків та конкуренції	8	1	1	6	-	О,ДС,ДБ РМГ / 5
Тема 2. Теоретичні основи розвитку глобальних ринків та конкуренції у міжнародному економічному просторі	8	1	1	6	-	О,ДС,ДБ РМГ / 5
Тема 3. Конкуренція як умова та складова розвитку глобальних ринків в умовах ринкової економіки.	11	2	2	6	1	О,ДС,ДБ РМГ / 5
Тема 4. Особливості формування та функціональне спрямування конкуренції у глобальному бізнесі	11	2	2	6	1	О,ДС,ДБ РМГ / 5
Разом за модулем 1	38	6	6	24	2	20
Змістовий модуль 2. Глобалізація та міжнародна конкурентоспроможність						
Тема 5. Ринкове середовище конкурентоспроможності фірм в умовах глобалізації на різних ринках	9	1	1	6	1	О,ДС,Р/ 5
Тема 6. Методичні основи аналізу міжнародної конкурентоспроможності фірм на різних ринках	8	1	1	6	-	О,ДС,ДБ РМГ / 5
Тема 7. Принципи та стратегії реалізації конкуренції та глобальних ринках.	11	2	2	6	1	О,ДС,ДБ РМГ / 5
Тема 8. Механізм діагностики функціонування та удосконалення міжнародної конкурентоспроможності фірм на глобальному ринку.	11	2	2	6	1	О,Т,Р/ 5
Разом за модулем 2	39	6	6	24	3	20
Змістовий модуль 3. Конкурентні переваги та конкурентоспроможність						
Тема 9. Конкурентні стратегії суб'єктів міжнародного бізнесу	11	2	2	6	1	О,Т,Р/ 5
Тема 10. Напрями відновлення конкурентних переваг та пріоритети виходу на глобальні ринки	10	2	2	6	-	О,ДС, ДБ,Р/ 5
Тема 11. Конкурентоспроможність в умовах економічного глобалізму	11	2	2	6	1	О,ДС,Р/ 5
Тема 12. Відкритість, глобальних ринків та взаємодії національних економік у світових глобалізаційних процесах.	11	2	2	6	1	О,ДС, Р ДБ,/ 5
Разом за модулем 3	43	8	8	24	3	20

Модульні контрольні роботи теми 1-12						40 / кожна робота окремо 10. 15.15
Всього годин / Балів	120	20	20	72	8	100

*Методи контролю *: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О-опитування, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.*

Практичне заняття № 1

Предмет та методи дослідження глобальних ринків та конкуренції

Питання для обговорення

1. Визначення терміну «конкуренція», сутність та види глобальної конкуренції.
2. Формування глобального ринку та його етапи.
3. Характерні риси глобального капіталістичного ринку.
4. Глобальний ринок як спільнота конкуруючих компаній.

Завдання

1. Процес, викликаний посиленням і зміною в міжнародній конкуренції, насиченням місцевих ринків і потребою фірми в експансії на закордонні ринки, називається
2. Теоретичні засади моделі конкуренції закладено:
 - а) Д.Рікардо;
 - б) А. Смітом;
 - в) Дж. С. Міллем
3. Що таке глобальна конкуренція та якими є відмітні риси її сучасного трактування?
4. Що виступає предметом глобальної конкуренції?
5. Що є спільного та відмінного між ціновою та неціновою конкуренцією?

6. Якими є форми конкуренції?
7. Передумови розвитку глобального ринку?
8. В чому відображається база глобального ринку?
9. Характеристика передумов формування глобальних ринків?

У вузькому смислі предметом конкуренції є:

- а) товар або послуга, через які підприємства-суперники намагаються завоювати прихильність та гроші споживача;
- б) певне благо, що його втілює у собі товар чи послуга;
- в) всі відповіді вірні.

Рекомендована література

1. Брінь П. В. Конкурентоспроможність підприємства: сутність, показники та методичні засади динамічної оцінки. Причорноморські економічні студії. № 62. 2021. С. 36–43.
2. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: навч. посіб. / Т.В. Кальченко. К. КНЕУ, 2009. 364 с.
3. Білорус О.Г. Глобальна інтеграція і тенденції кризової еволюції світу / О.Г. Білорус // Економічний часопис–XXI. 2010. № 7/8. С. 3–9.
4. Бондаренко Н.В. Роль державного сектора економіки в розвитку держави в умовах глобалізації / Н.В. Бондаренко // Економіка і держава. 2010. № 5. С. 60–63.

Практичне заняття № 2.

Теоретичні основи розвитку глобальних ринків та конкуренції у міжнародному економічному просторі

Питання для обговорення

1. Глобальна політика в сфері регулювання конкуренції.
2. Сутність та сучасні напрямки розвитку глобального ринку.
3. Глобальні товарні ринки та їх структура.
4. Принципи діяльності суб'єктів на глобальному ринку.

Завдання

1. Глобальний ринок це:

а) сукупність національних ринків, поєднаних між собою всесвітніми господарськими зв'язками на підставі міжнародного поділу праці, спеціалізації, кооперування, інтеграції виробництва і збуту товарів і послуг;

б) система обміну товарами й послугами на міждержавному рівні;

в) сукупність структур в регіональному (або географічному), товарно-галузевому та соціально-економічному аспектах;

г) всі відповіді вірні.

2. Аутсайдери це:

а) фірми, які з тих або інших причин не входять в монополістичні об'єднання галузей;

б) державні, приватні, кооперативні та змішані фірми;

в) всі відповіді вірні;

г) немає правильної відповіді.

3. Під ринковою кон'юнктурою розуміють:

а) співвідношення попиту і пропозиції на кон'юнктурні товари та послуги, тобто ступінь збалансованості ринку, що сформувалась, поміtilась або змінилась;

б) попит на товари та послуги, що сформувались на світовому ринку;

в) пропозиція на товари та послуги, що сформувались на світовому ринку;

г) всі відповіді вірні.

4. Конкуренція, що виникає в ситуації, коли товар, що випускається певним підприємством і поряд з товарами інших фірм задовольняє конкретну потребу споживача, за формою є:

а) предметною конкуренцією;

б) видовою конкуренцією;

с) функціональною конкуренцією

5. В основі виокремлення ринку продавця і ринку ринок покупця, лежить така класифікаційна ознака, як:

- а) ступінь влади;
- б) залежність від того, хто є покупцем товару і з якою метою він купується;
- в) простір дії

6. Контрагентами в міжнародній торгівлі називають сторони, що:

- а) знаходяться в договірних відносинах з купівлі-продажу товарів чи наданням послуг;
- б) являють собою протилежну сторону зовнішньоторгової угоди;
- в) здійснює господарську діяльність з метою одержання прибутку;
- г) всі відповіді вірні.

7. За товарно-галузевою структурою світового ринку відрізняють три провідних групи:

- а) ринок готових виробів, сировини і напівфабрикатів та послуг;
- б) ринок палива, ліцензій та ноу – хау та транспортних послуг;
- в) ринок палива, ринок сільськогосподарських та лісових товарів і ліцензій та ноу – хау;
- г) всі відповіді вірні.

10. До основних сегментів закритого сектора світового товарного ринку належать:

- а) внутрішньофірмові постачання, тобто товарообіг між філіалами головних та дочірніх підприємств великих монополій або ТНК;
- б) малі і великі фірм, аутсайтери, монопольні об'єднання, державні і приватні підприємства;
- в) короткострокові комерційні угоди та операції "вільного" ринку;
- г) всі відповіді вірні.

11. В основі виокремлення ринку продавця і ринку ринок покупця, лежить така класифікаційна ознака, як:

- а) ступінь влади;
- б) залежність від того, хто є покупцем товару і з якою метою він купується;
- в) простір дії

12. Фірми, що діють на світовому ринку, класифікуються за такими критеріями:

- а) за видом господарської діяльності і характером операцій;
- б) за правовим становищем та характером власності;
- в) за приналежністю капіталу і контролю та об'ємом операцій.
- г) всі відповіді вірні.

13. Умови формування кон'юнктури це:

- а) зовнішнє середовище відносно кон'юнктури формування факторів, яке на нього впливає;
- б) сукупність економічних, соціально-політичних та міжнародних умов;
- в) співвідношення попиту і пропозиції на кон'юнктурні товари та послуги, тобто ступінь збалансованості ринку, що сформувалась, помітилась або змінилась; г) всі відповіді вірні;
- д) вірні відповіді а) та б).

Рекомендована література

1. Кім В.Ч., Моборн Р. Стратегія блакитного океану. Як створити безхмарний простір і позбутися конкуренції. Х. Клуб сімейного дозвілля, 2016. 384 с
2. Будкін В. Економічна глобалізація: витоки, тенденції та протиріччя / В. Будкін // Економіка України. 2014. № 11. С. 87–89
3. Руденко-Сударєва Л. Процеси глобалізації та транснаціоналізації: теоретико-методологічний підхід до комплексної оцінки / Л. Руденко-Сударєва, О. Мозговий, Д. Гуртов // Журнал європейської економіки. 2010. Т. 9, № 3. С. 279–306.

Практичне заняття № 3

Конкуренція як умова та складова розвитку глобальних ринків в умовах ринкової економіки.

Питання для обговорення

1. Фактори оцінки та критерії конкуренції як умова та складова глобальних ринків.
2. Якість товару як основний важіль забезпечення його конкурентоспроможності.
3. Стратегічні цілі діяльності фірми на глобальному ринку.

Завдання

1. Якими є зовнішні та внутрішні передумови, що визначають необхідність розробки програм підвищення конкурентоспроможності?
2. За яких передумов успіх розробки та реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства є максимально імовірним?
3. Які стадії охоплює процес розробки програми підвищення конкурентоспроможності?
4. З якими суттєвими ризиками пов'язана реалізація програми підвищення конкурентоспроможності.
5. Охарактеризуйте складові та послідовність контролю програми (проекту) підвищення конкурентоспроможності.
6. Яким чином класифікуються методи оцінки конкурентоспроможності за формою представлення результатів оцінки?
7. Які методи входять до групи комплексних методів оцінки конкурентоспроможності? Якими є переваги та недоліки кожного з них?
8. У чому полягає мета та що є об'єктом управління конкурентоспроможністю?
9. У чому полягає специфіка вітчизняного підходу до забезпечення конкурентоспроможності глобальної економіки?

10. Яким є міжнародний досвід реалізації різноманітних програм, спрямованих на покращення ринкового положення, розв'язання їх внутрішніх проблем та формування стійких конкурентних позицій?

11. Назвіть перспективні шляхи забезпечення конкурентоспроможності продукції в глобальному ринку.

12. Які чинники визначають рівень конкурентоспроможності ?

13. Якими є ключові аспекти забезпечення конкурентоспроможності ?

Рекомендована література

1. Юхименко В. Еволюція концепцій конкуренції: від класичного капіталізму до інноваційноінформаційної економіки. / В. Юхименко // Вісник КНТЕУ. 2010. № 2. С. 17–26

2. Мазурок П.П. Глобальна економіка: навч. посіб. / [Мазурок П.П., Одягайло Б.М., Кулішов В.В., Сазонец О.М.]. Львів: «Магнолія 2006», 2009. 208 с.

3. Семикіна М.В., Смірнов О.О. Конкурентоспроможність персоналу підприємства: теорія і практика регулювання. Монографія (За ред. Семикіної М.В.). Кіровоград: «КОД», 2008. 208 с

Практичне заняття № 4.

Особливості формування та функціональне спрямування конкуренції у глобальному бізнесі

Питання для обговорення

1. Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкуренції у глобальному бізнесі.

2. Етапи розробки програми підвищення конкуренції та особливості формування.

3. Програми підвищення конкуренції функціональне спрямування у глобальному бізнесі.

4.

Завдання

1. В яких формах реалізуються оборонні стратегії конкурентної поведінки у глобальному ринку ?
2. Якими є базові принципи формування конкурентної стратегії?
3. Яким чином здійснюється проектування стратегії конкуренції для глобального ринку з різним ступенем домінування на ринку?
4. Якими є шляхи та засоби адаптації стратегії конкуренції до особливостей структури конкурентного середовища та динаміки глобального ринку?
5. Пояснити сутність теорії Майкла Портера?
6. Пояснити сутність системи цінностей як чинник формування конкурентних переваг у глобальному ринку ?
7. Яка роль попиту в підвищенні інтенсивності конкуренції?
8. Сутність системного підходу до управління конкурентоспроможністю міжнародних фірм ?
9. Функціональний підхід до управління конкурентоспроможністю в умовах глобальної економіки?
10. Прогнозування та планування у системі вивчення і використання конкурентних переваг світових фірм ?
11. Раціоналізація структурного управління якістю продукції як засіб впливу на управління конкуренції у глобальній економіці?

Рекомендована література

1. Соскін О.І. Шляхи реалізації геоекономічної моделі України в Євразійському просторі / О.І. Соскін // Економіка і держава. 2012. № 7. С. 4–9.
2. Головня О.М. Вплив глобалізаційних процесів на соціально-економічне зростання України: оцінка загроз та можливостей / О.М. Головня // Економіка і держава. 2010. № 6. С. 6–9.

3. Степахно А.В. Природа економічної глобалізації та її значення для конкурентоспроможності країн / А.В. Степахно // Формування ринкових відносин в Україні. 2009. № 6. С. 185–187.

Практичне заняття № 5

Ринкове середовище конкурентоспроможності фірм в умовах глобалізації на різних ринках

Питання для обговорення

1. Сутність, характерні риси та основні підходи до глобалізації.
2. Концепція глобалізації в умовах конкурентоспроможності.
3. Концепція глобалізації Е. Азроянца.

Завдання

1. Під «глобальністю» розуміється:
 - а) життя у світовому співтоваристві;
 - б) життя в локальній цивілізації;
 - в) життя в глобальній цивілізації;
 - г) торговельні, фінансові, політичні, соціальні та культурні відносини.
2. З якого періоду використовується поняття «глобальність»?
 - а) з 50-х років ХХ ст.;
 - б) з 70-х років ХХ ст.;
 - в) з 70-х років ХІХ ст.;
 - г) з 90-х років ХХ ст.
3. У рамках філософсько-методологічного напрямку глобалістики досліджуються:
 - а) філософські засади, сутність, генеза глобальних процесів, аналізуються найбільш істотні соціально-політичні та економічні перетворення;
 - б) співвідношення найважливіших понять – «глобалізація», «глобалістика», «глобалізм», «глобальні проблеми»;

в) вплив процесів глобалізації на національні та локальні культури, економіку, політику, ідеологію;

г) усі відповіді є правильними.

4. Міжнародна організація, яка мала вирішальне значення для формування глобалістики як науки:

а) Паризький клуб;

б) Більдерберзький клуб;

в) Лондонський клуб;

г) Римський клуб.

5. Назва підходу позиції, яку характеризує вислів: «Скільки світів – стільки глобалізацій»:

а) «критичний»;

б) «неоліберальний»;

в) «гуманістичний»;

г) «невизначений».

6. Глобалізм – загальнопланетарна реальність, єдиний економічний та соціокультурний простір на основі взаємозв'язків і взаємозалежності країн і народів, зростання обсягів і прискорення темпів обміну товарами та послугами, міжнародного переміщення капіталів і робочої сили, взаємопроникнення духовних цивілізаційних цінностей, які формуються (Визначити чи наведене твердження правильне)?

7. Чи на процес глобалізації впливає сукупність техніко-технологічних, соціально-економічних, політичних, морально-етичних і культурних чинників?

8. Поняття «глобалізація» є вузькопрофільним і розглядається вченими як процес підняття приватних національних економічних проблем на глобальний світовий рівень бачення?

9. Дослідники глобалізації виокремлюють чотири етапи в її становленні, вказати які саме?

10. Визначити основні фактори, що сприяли виникненню процесу глобалізації?
11. Наведіть основні ознаки процесу глобалізації?
12. Охарактеризуйте концепцію глобалізації як сучасного економічного феномену (концепцію реалістів). Яку думку висловлюють її прибічники щодо процесу глобалізації?
13. Розкрийте значення процесу глобалізації у сучасному світі?
14. Розкрийте сутність поняття «економічна глобалізація». Перелічте та охарактеризуйте процеси, що забезпечили економічну глобалізацію?
15. (Вказати чи правильне дане твердження) Автори гуманістичного підходу до глобалізації стверджують: «Скільки світів – стільки глобалізацій»?
16. Міжнародна організація, яка мала вирішальне значення для формування глобалістики як науки:
 - а) Паризький клуб;
 - б) Більдерберзький клуб;
 - в) Лондонський клуб;
 - г) Римський клуб.
17. Перший етап становлення глобалістики як науки припадає на такі роки:
 - а) 1950-ті;
 - б) 1960-ті;
 - в) 1930-ті;
 - г) 1940-ві.

Рекомендована література

1. Економіка підприємства: Навч. посіб. За заг. ред. Й.М. Петровича. К.: Знання, 2018. 400 с
2. Джеджула В.В., Єпіфанова І.Ю., Дзюбка М.Ю. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємств молочної галузі. Інвестиції: практика та досвід. 2018. №11. С. 12–14.

3. Глубіш Л. Перешкоди формуванню конкурентних переваг у секторах сфери продовольчого забезпечення України [Електронний ресурс] / Л. Глубіш // Agricultural and resource economics: international scientific e-journal. 2021. Vol. 7, № 1. С. 115–136.

Практичне заняття № 6

Методичні основи аналізу міжнародної конкурентоспроможності фірм на різних ринках

Питання для обговорення

1. Сутність та співвідношення понять «ринкові чинники успіху», «ключові компетенції», «конкурентні переваги» конкурентоспроможності на різних ринках.
2. Властивості конкурентних переваг на ринках.
3. Сфери формування та реалізації конкурентоспроможності.
4. Види та джерела формування аналізу міжнародної конкурентоспроможності.

Завдання

1. Внутрішні конкурентні переваги включають:
 - а) виробничі – продуктивність праці, економність витрат, раціональність експлуатації основних фондів, забезпеченість матеріально-технічними ресурсами, бездефектність;
 - б) управлінські – ефективність і результативність діючої системи менеджменту, ефективність управління оборотними засобами, якістю, виробничими, закупівельними та збутовими процесами, дієвість системи мотивування персоналу;
 - в) кваліфікаційні – професійність, майстерність, активність, творчість персоналу, схильність до нововведень;
 - г) кон'юнктурні – ринкові умови діяльності, конкурентне середовище (кількість і поведінка конкурентів, гострота конкуренції);

д) організаційні – сучасність, прогресивність, гнучкість, структурованість наявної організаційної структури;

е) інноваційні – системи і методи розробки та впровадження нових технологій, продуктів, послуг, наявність і впровадження "ноу-хау".

2. Конкурентна перевага являє собою:

а) сукупність навичок і технологій, яка базується на явних та прихованих знаннях, забезпечує формування цінностей у системі клієнта, є оригінальною по відношенню до конкурентів і відкриває доступ до нових ринків;

б) стрімке підвищення рівня конкуренції на внутрішньому і зовнішніх ринках;

в) суму, яку покупці згодні сплатити за товар або послуги, що пропонує виробник;

г) аналіз розвитку світової практики досягнення підприємствами комерційного успіху;

д) концентрований прояв переваги над конкурентами в різних сферах (видах) діяльності підприємства;

е) окремий сегмент ринку, на якому підприємство діє або на який прагне вийти.

3. До зовнішніх конкурентних переваг підприємства можна віднести наступні:

а) іміджеві – загальні уявлення споживачів про підприємство та його товари, популярність;

б) поведінкові — ступінь поширення філософії маркетингу серед працівників підприємства, націленість його діяльності на

задоволення потреб споживачів конкретних цільових ринків;

в) якісні – рівень якості продукції за оцінками споживачів;

г) спадкові – ринкова культура підприємства, традиції, історія розвитку;

д) цінові – рівень ринкової влади підприємства та можливості зміни цін;

е) збутові – портфель замовлень, прийоми та методи розподілу продукції;

з) комунікаційні – канали і способи розповсюдження інформації про підприємство, наявність і використання зворотного зв'язку.

4. Чи вірним є твердження, що встановлення стратегічної групи конкурентів зводиться до визначення відмінностей між ними, де найважливішим критерієм є розмір ринкової частки підприємств?

- а) так;
- б) ні;
- в) за певних умов

5. Що служить синонімом до поняття «конкурентна стратегія»?

- а) «маркетингова стратегія»;
- б) «стратегія бізнесу»
- в) «портфельна стратегія»;
- г) всі правильні відповіді

6. Для фірми, що має слабку конкурентну позицію, пропонується будувати свою політику, виходячи з таких стратегічних можливостей:

- а) стратегія кругового наступу;
- б) стратегія негайного відступу і покидання галузі;
- в) пошук незайнятої ніші;
- г) проходження за лідером

7. За якими критеріями здійснюється типологізація конкурентів?

8. Який зміст вкладається у поняття «ключові фактори успіху»?

9. Що таке конкурентні переваги ринків ?

10. Якими властивостями характеризуються конкурентні переваги?

11. У чому полягає сутність концепції «Ланцюгу створення вартості»?

12. Які специфічні стадії еволюції пройшли конкурентні переваги протягом ХХ ст.?

13. У чому проявляється взаємозв'язок базової стратегії конкуренції та конкурентних переваг?

14. З-поміж всіх конкурентних сил (за моделлю М. Портера) найбільший вплив здійснює:

- а) суперництво між конкуруючими продавцями однієї галузі;
- б) конкуренція з боку товарів, що виробляються фірмами інших галузей, і що є гідними замінниками та конкурентоспроможні за ціною;
- в) загроза входу в галузь нових конкурентів

Рекомендована література

1. Цибульська Е. І. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 Економіка. Харків Вид-во НУА, 2018. 320 с.
2. Бабіров Е. Х., Бець М. Т., Лучко Г. Й. Визначення сутності поняття конкурентоспроможності товарів із врахуванням інтегрованості ринків. Ефективна економіка. 2017. № 3.
3. Савченко С. М. Критичний аналіз наявного методичного інструментарію оцінювання конкурентоспроможності підприємства. Економічна наука. № 7. 2020.

Практичне заняття № 7

Принципи та стратегії реалізації конкуренції на глобальних ринках.

Питання для обговорення

1. Система конкурентних стратегій на глобальних ринках.
2. Загальні стратегії надбання конкурентної переваги.
3. Стратегії конкурентної поведінки в умовах глобальних ринків.
4. Стратегія забезпечення конкурентоспроможності як комплексна стратегія.

Завдання

1. Де була сформульована новітня модель економічного розвитку, що названа моделлю сталого (стійкого) розвитку?
 - а) Чікаго;

- б) Женева;
- в) Будапешт;
- г) Ріо-де-Жанейро.

2. Техніко-адміністративний термін, що використовується для визначення офіційної форми міжнародної допомоги:

- а) ОЕСР;
- б) ОДР;
- в) МВФ;
- г) СБ.

3. Хто є лідером у фінансуванні програм сприяння розвитку?

- а) Італія;
- б) США;
- в) Швейцарія;
- г) Китай.

Вказати яке із наведених тверджень є правильним?

4. У 1950–1960-х роках значну увагу почали приділяти структурним змінам, що мають передувати самопідтримуючому зростанню.

5. У 1980-х роках під значним впливом кризових явищ у світовому господарстві перші позиції зайняла неокласична концепція, у якій основний акцент зміщується на конструктивну роль вільних ринків, необхідність лібералізації економіки, її зовнішньої відкритості, приватизації власності, інституційної перебудови тощо.

6. За абсолютними розмірами лідером у фінансуванні програм сприяння розвитку є Велика Британія, яка, так само як і Франція, значно випереджає за цим показником інші країни-донори.

7. Економічна і соціальна рада ООН здійснює дослідження та готує доповіді з широкого спектра міжнародних економічних, культурних й інших питань, координує діяльність відповідних установ та інститутів ООН.

8. Міжнародна фінансова корпорація бере участь у промислових проектах спільно з приватними інвесторами або як інвестор; функціонує як каталізатор, об'єднуючи приватних інвесторів індустріальних країн і країн, які розвиваються.

9. Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних суперечок має на меті стимулювання приватних інвестицій шляхом урегулювання конфліктів між іноземними інвесторами й місцевими урядами.

10. Програми розвитку ООН спрямовані на розвиток сільського господарства й інших традиційних галузей менш розвинених країн.

11. Мета створення Багатосторонньої агенції гарантування інвестицій – зменшення бідності; оптимізація демографічних процесів, пом'якшення екологічних проблем і заборгованості.

12. В якому місті в березні 2002 року відбулась конференція «Фінансування для цілей розвитку» під егідою ООН?

13. Яка країна є лідером у фінансуванні програм сприяння розвитку?

14. Організація, яка здійснює дослідження та готує доповіді з широкого спектра міжнародних економічних, культурних й інших питань, координує діяльність відповідних установ та інститутів ООН?

15. Організація, основні завдання якої – сприяння розвитку міжнародної торгівлі, рівноправної взаємовигідної співпраці між державами, напрацювання рекомендацій по функціонуванню міжнародних економічних відносин?

16. Організація, що фінансує проекти розвитку на тривалий термін (до 35 років), за які стягує ринкові відсоткові ставки?

17. Організація, що збільшує термін надання кредитів країнам, які розвиваються до 50 років?

18. Організація, що бере участь у промислових проектах спільно з приватними інвесторами або як інвестор?

19. Організація, метою якої є сприяння збільшенню притоку інвестицій в країни, що розвиваються, через надання гарантій, включно страхування, базуючись на некомерційних ризиках?

20. Міжнародна угода, досягнута між 23 державами, згідно з якою кожна з них погодилась забезпечити всім учасникам рівний і недискримінаційний режим торгівлі?

21. Яка організація збільшує термін надання кредитів країнам, що розвиваються, до 50 років?

- а) МБРР;
- б) МВФ;
- в) МАР;
- г) СБ.

22. Яка організація бере участь у промислових проектах спільно з приватними інвесторами або як інвестор?

- а) МБРР;
- б) МВФ;
- в) МАР;
- г) МФК.

23. Яка організація фінансує проекти розвитку на тривалий термін (до 35 років)?

- а) МБРР;
- б) МВФ;
- в) ЕКОСОП;
- г) СБ.

Рекомендована література

1. Чечель О. Принципи та механізм державного регулювання економіки. Науковий вісник «Демократичне врядування». 2014. Вип. 13. С.18-30.

2. Мельник К., Пташник С. Теоретичні засади конкурентоспроможності та її роль у розвитку підприємницької діяльності. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2018. Vol. 4, No. 2. С. 97-114.

3. Матвієнко-Біляєва Г.Л. Розвиток та становлення соціального підприємництва тасоціальної відповідальності в сучасних умовах / Г.Л. Матвієнко-Біляєва // *Економіка тасуспільство*. 2016. №7. С. 390-394.

Практичне заняття № 8

Механізм діагностики функціонування та удосконалення міжнародної конкурентоспроможності фірм на глобальному ринку.

Питання для обговорення

1. Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності фірм на глобальному ринку.
2. Механізм діагностики конкурентоспроможності фірм.
3. Системно – процес ний підхід до управління та удосконалення конкурентоспроможності фірм.

Завдання

1. НТП – це:
 - а) поступове вдосконалення і поширення у виробництві техніки і технологічних процесів у рамках діючих науково-технічних принципів;
 - б) поступальний рух науки і техніки, еволюційний розвиток усіх елементів продуктивних сил суспільного виробництва на основі широкого пізнання і освоєння зовнішніх сил природи;
 - в) об'єктивна, постійно діюча закономірність розвитку матеріального виробництва, результатом якої є послідовне вдосконалення техніки, технології та організації виробництва, підвищення його ефективності;
 - г) усі відповіді правильні.
2. Макроекономічна стабілізація не передбачає:

- а) жорсткий фінансовий контроль;
- б) пряме регулювання заробітної плати;
- в) зниження бюджетного дефіциту;
- г) необхідність приватизації власності.

3. Моделювання на геоекономічному атласі світу та його національній частині різноманітних ситуаційних комбінацій має на меті:

- а) визначення розбіжностей та особливостей застосування тих чи інших геоекономічних атрибутів відповідно до специфіки України;
- б) моніторинг фінансових потоків, міграції інтелектуальної і робочої сили;
- в) вирішення питання про готовність військових сил України захищати її геоекономічні інтереси;
- г) визначення глибини оперування України на геоекономічному атласі чи його національній частині.

Визначити яке із наведених тверджень є правильним?

1. Основна ідея Європейської політики сусідства полягає в тому, що такі держави, які ще не є членами ЄС, але мають спільний з ЄС кордон, наприклад Україна, стануть частиною простору, «кола друзів», з якими ЄС тісно співпрацює.

2. Позики Європейського банку реконструкції й розвитку спрямовані на реалізацію довгострокових інвестиційних проектів, структурну перебудову національної економіки й розвиток окремих її галузей (у тому числі паливно-енергетичної), впровадження ринкових відносин в аграрному секторі економіки, підтримку українських підприємств, страхування імпорту тощо?

Відповісти на запитання?

3. Світова організація торгівлі є попоредницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі?

4. Організація, кошти якої, спрямовуються на реалізацію довгострокових інвестиційних проектів, структурну перебудову національної економіки й на розвиток окремих її галузей?

5. Позики даної організації безпосередньо призначені на розвиток виробництва?

6. Загальний, недеталізований план певної діяльності, який охоплює тривалий період, спосіб досягнення складної мети?

7. Важливий елемент механізму саморегулювання ринкової економіки і водночас конкретна форма її функціонування.

Рекомендована література

1. Андрушків Б. М. Модернізація підприємств як конкурентна перевага організаційно-економічного розвитку. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Випуск 3. С. 198–203.

2. Патика Н. І Теоретико-методологічні підходи до конкурентоспроможності сільського господарства в сучасних умовах. Економіка АПК. Випуск 4. 2019.

3. Кваско А. В. Аналіз методів оцінки конкурентоспроможності підприємства. Наукові записки. 2017. № 1 (54). С. 111–118.

Практичне заняття № 9

Конкурентні стратегії суб'єктів міжнародного бізнесу

Питання для обговорення

1. Оцінка рівня та інтенсивності конкуренції на глобальних ринках.
2. Сучасні тенденції формування конкурентоспроможності галузевої глобальної економіки.
3. Конкурентоспроможність галузей в системі світового господарства.

Завдання

1. Які концепції конкурентоспроможності виділяють на мезорівні?
2. У чому причина суперництва між конкурентами однієї галузі?
3. Як проявляється конкуренція з боку товарів, які виробляють компанії інших галузей?

4. Як виявити загрози проникнення в галузь нових конкурентів?
5. Як здійснюється оцінка інтенсивності конкуренції в галузі?
6. Назвіть сучасні тенденції формування конкурентоспроможності галузей світової економіки.
7. Які ви знаєте основні індикатори міжнародної конкурентоспроможності галузі?
8. Які фактори вам відомі економічного зростання галузі у світовому господарстві?
9. Яка методика оцінки міжнародної конкурентоспроможності галузей та секторів економіки?
10. Якою є оцінка інтенсивності конкуренції в галузі?
11. Які вам відомі постулати класичних моделей конкуренції:
 - а) досконалої конкуренції
 - б) недосконалої конкуренції
 - в) монополістичної конкуренції
 - г) олігополістичної конкуренції
 - д) чистої монополії?
12. Які вам відомі сили конкуренції:
 - а) ринкова сила і контроль за умовами угоди з боку постачальників ресурсів
 - б) ринкова сила і контроль за умовами угоди з боку покупців продукції
 - в) ринкова сила і контроль за умовами угоди з боку виробників продукції
 - г) суперництво між конкуруючими продавцями однієї галузі
 - д) спроби компанії з інших галузей залучити покупців даної галузі на бік своїх товарів-заміників
13. Якими основними принципами визначається міжнародна конкурентоспроможність:
 - а) конкурентна перевага стосується всієї системи цінностей

б) конкурентна перевага впливає в основі з поліпшень, нововведень та перемін

в) конкурентна перевага підтримується тільки завдяки безперервним поліпшенням

г) конкурентна перевага потребує постійного збільшення випуску продукції

д) підтримка переваги потребує вдосконалення її джерел

14. Які якості повинна мати цільова ціна для досягнення конкурентної переваги:

а) цільова ніша повинна бути зручно розташована

б) покупці повинні володіти різноманітним потребами

в) ланцюг виробництва – витрат повинен відрізнятись від аналогічного ланцюга, який характерний для іншої ніші?

г) покупці не повинні володіти різноманітними потребами

д) ланцюг виробництва – витрат повинен бути аналогічним ланцюгу, який характерний для іншої ніші?

15. Якими основними чинниками визначається місце фірми на міжнародному ринку:

а) його здатністю підтримувати конкурентну перевагу над іншими фірмами

б) його здатністю знайти і зайняти відповідну нішу

в) його здатністю утворювати міжнародні об'єднання

г) його здатністю підтримувати цінову політику

д) його здатністю розвиватися?

Рекомендована література

1. Нижник А. Ю. Шляхи досягнення конкурентоспроможності підприємств за сучасних умов поглиблення конкуренції. Вісник Хмельницького національного університету. 2015 (222). № 2. Том 1. С. 21–23.

2. Лопатинський Ю. М. Концепція сталого розвитку як фактор конкурентоспроможності національної економіки. Науковий вісник Чернівецького університету. 2016. Вип. 777–778 (Економіка). С. 35–40.

3. Сомов Д. О. Стратегічне управління системою стійких конкурентоспроможності підприємства. Бізнес Інформ. 2015. № 4. С. 273–278.

Практичне заняття № 10

Напрями відновлення конкурентних переваг та пріоритети виходу на глобальні ринки

Питання для обговорення

1. Якість – всесвітнє поле конкуренції в умовах глобального ринку.
2. Система управління якістю, як один із пріоритетів виходу на глобальні ринки.
3. Забезпечення ефективного функціонування системи управління якістю.

Завдання

1. Які виділяють функції управління якістю? Що собою являє схема управління якістю в організації за циклом Демінга.
2. Яка принципова відмінність між інструментами контролю та інструментами управління якістю?
3. Охарактеризуйте поняття, принципи та умови реалізації концепції загального управління якістю (TQM).
4. Основними критеріями конкурентоспроможності товарів виступають:
 - а) безпечність;
 - б) доступність;
 - в) достовірність;
 - г) всі відповіді вірні
5. Конкурентоспроможність міжнародних фірм – це:

а) потенційна або реалізована здатність економічного суб'єкта до ефективного довготривалого функціонування у релевантному зовнішньому середовищі, що ґрунтується на конкурентних перевагах підприємства; визначає здатність підприємства витримувати конкуренцію на певному ринку; відображає позицію даного підприємства відносно конкурентів;

б) певний аспект менеджменту підприємства, спрямованого на формування, розвиток та реалізацію конкурентних переваг та забезпечення життєздатності підприємства як суб'єкта економічної конкуренції

6. Які елементи СУЯ, згідно з вимогами стандарту ISO 9001 –2000р. повинні документуватись при її створенні і підготовкою до сертифікації:

- а) система якості;
- б) управління невідповідною продукцією;
- в) відповідальність керівництва;
- г) управління ресурсами;
- д) контроль якості;
- е) випуск продукції;
- з) вимірювання, аналіз, покращання

7. Для фірми, що має слабку конкурентну позицію, пропонується будувати свою політику, виходячи з таких стратегічних можливостей:

- а) стратегія кругового наступу;
- б) стратегія негайного відступу і покидання галузі;
- в) пошук незайнятої ніші;
- г) проходження за лідером

8. Яким чином здійснюється сертифікація систем якості на відповідність стандартам ISO 9000? Які існують види сертифікації і які органи можуть здійснювати цю процедуру?

9. Інтернаціоналізація – це:

а) процес розвитку стійких економічних взаємозв'язків між країнами (насамперед на основі міжнародного поділу праці) і виходу процесу відтворення за межі національного господарства;

б) зростання взаємозалежності економік різних країн, розвиток інтеграційних процесів, інтенсивний перехід цивілізованих країн від замкнутих національних господарств до економіки відкритого типу;

в) процес зближення національних економік шляхом посилення промислової співпраці та взаємозалежності міжнародного товарообороту, руху капіталів, робочої сили між країнами;

г) усі відповіді правильні.

10. Міжнародний поділ праці – це:

а) об'єктивний процес відокремлення певних видів праці, одночасне співіснування їх у суспільному виробництві;

б) вищий ступінь суспільного поділу праці, що базується на спеціалізації національних економік з виробництва товарів і послуг відповідно до особливостей природних, соціально-економічних та інших умов виробництва в різних країнах;

в) диференціація, спеціалізація трудової діяльності;

г) процес вичленування окремих галузей у великих галузях.

11. Міжнародна спеціалізація виробництва розвивається за двома напрямами:

а) виробничим і територіальним;

б) виробничим і галузевим;

в) територіальним і галузевим;

г) правильна відповідь відсутня.

12. Які чинники впливають на розвиток інтернаціоналізації виробництва?

а) рівень техніко-економічного розвитку країн, особливості інфраструктури, величина золотовалютних резервів, рівень розвитку інтелектуальної сфери;

б) рівень техніко-економічного розвитку країн, особливості виробничої асоціації, величина національного господарства, рівень розвитку МПП;

в) рівень інфляції та безробіття, кваліфікація трудових ресурсів, величина золотовалютних резервів, рівень розвитку промисловості;

г) усі відповіді правильні.

13. Найзначніший сегмент ринку капіталів має:

а) ринок США, Великої Британії;

б) японський ринок;

в) європейський ринок;

г) індійський ринок.

14. Міжнародний бізнес – це:

а) здійснення глобальних виробничих, будівельних, торговельних, сервісних програм господарськими суб'єктами двох або більше країн;

б) ділова взаємодія фірм різних форм власності або їх підрозділів, які знаходяться в одній країні;

в) будь-які господарські операції, що здійснюються різними контрагентами;

г) підприємницька діяльність, що пов'язана з використанням капіталу в різноманітних формах і переваг підвищеної ділової активності.

15. Що не є характерною рисою міжнародного бізнесу?

а) отримання прибутку відбувається за рахунок використання переваг виходу за межі національних ринків;

б) підприємства отримують додаткові економічні можливості;

в) визначальна роль культурного фактора в діяльності міжнародних компаній;

г) підприємства використовують лише свої ресурси.

16. ТНК – це:

а) корпорація, що здійснює міжнародне виробництво на основі прямих іноземних інвестицій та має прямий контроль над своїми закордонними філіями;

б) компанія (корпорація), що володіє виробничими підрозділами в декількох країнах;

в) компанії, які володіють або контролюють виробництво продукції (або послуг) поза межами країни базування, в різних країнах світу, розташовуючи там свої філії, які функціонують відповідно до глобальної стратегії материнської компанії;

г) усі відповіді правильні.

Рекомендована література

1. Воронько-Невіднича Т. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства в мовах нестабільного ринкового середовища. Економіка та управління підприємствами. 2018. Випуск 21. С. 251–254

2. . Сапрун Г. Г. Розробка моделі управління конкурентоспроможністю експортно-орієнтованих підприємств. Молодий вчений. 2017. № 3 (43).

3. Болотна О. В. Конкурентні переваги підприємства: сутність, види та стратегії формування [Електронний ресурс] / О. В. Болотна, Ю. В. Малікова // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" .2019. № 17(2). - С. 11-15.

4. Голобородько Я. О. Формування конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств та напрями підвищення їх конкурентоспроможності [Електронний ресурс] / Я. О. Голобородько // Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2018. № 3. С. 55-62.

Практичне заняття № 11

Конкурентоспроможність в умовах економічного глобалізму

Питання для обговорення

1. Сутність та причини економічного глобалізму.
2. Джерела та чинники досягнення глобальної конкурентоспроможності.
3. Перешкоди на шляху глобальної конкуренції.

4. Сучасні прояви економічного глобалізму та їх вплив на інтенсифікацію конкуренції.

5. Багаторівнева система глобальної конкуренції.

6. Диспозиція суб'єктів глобальної конкуренції.

Завдання

1. Які чинники зумовили виникнення економічного глобалізму?

2. Які існують ринкові фактори глобалізації?

3. Що сприяло виникненню глобалізації?

4. Що є джерелами глобальної конкурентної переваги?

5. Які існують перешкоди на шляху глобальної конкуренції?

6. Що означає глобальна стратегія корпорації ?

7. Які виділяють етапи при виробленні глобальної стратегії конкуренції ?

8. З якими явищами змушені рухатися конкуренти на глобальному ринку?

9. Що являє собою система конкуренції?

10. Які існують труднощі в проведенні аналізу конкуренції?

11. Які тенденції впливають на глобальну конкуренцію?

12. Що являє собою агресивна індустріальна політика?

13. Що є стратегічною турботою фірми, яка намагається конкурувати глобально?

14. Що є позитивним наслідком глобалізації?

а) поглиблення спеціалізації й міжнародного поділу праці;

б) диференціація країн світу;

в) нерівномірний розвиток країн світу;

г) зменшення економічного суверенітету як атрибуту влади національних держав.

15. Що є негативним наслідком глобалізації?

а) диференціація світу на країни, що виграли від глобалізації і які програли;

б) переваги глобалізації розподіляються нерівномірно;

в) зменшення економічного суверенітету як атрибуту влади національних держав;

г) усі відповіді правильні.

16. Негативним моментом глобалізації є те, що:

а) глобалізація виявилася не настільки універсальною, як це уявлялося раніш;

б) неоглобалізація є не настільки гомогенною;

в) глобалізація є не настільки «прямолінійною»;

г) усі відповіді правильні

17. Назва концепції, суть якої полягає в тому, що всі держави світу ідентичні за винятком рівня їх могутності:

а) концепція «переходу впливу»;

б) концепція «багатополярного світу»;

в) концепція «уніполярного світу»;

г) концепція «біполярного світу».

Рекомендована література

1. Алексеева О. А. Ролі стратегічного аналізу в підвищенні конкурентоспроможності підприємств. Управління організацією, бухгалтерський облік і економічний аналіз: питання, проблеми і перспективи розвитку: Матеріали II науково-практичної конференції. Магнітогорськ, 2017. С. 85–89.

2. Погріщук Б. В. Формування конкурентного середовища у зерновому господарстві. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2015. Вип. 2. Том 1. С. 35– 42.

3. Гужва В.М., Постєвой А.Г. Інформаційні системи в міжнародному бізнесі: Навч. посібник. К. КНЕУ, 2019. 164 с.

Практичне заняття № 12

Відкритість, глобальних ринків та взаємодії національних економік у світових глобалізаційних процесах.

Питання для обговорення

1. Відкритість глобальних ринків.
2. Сутність глобалізаційних процесів.

Завдання

1. Методологічною основою глобалістики є:
 - а) глобально-цивілізаційний підхід;
 - б) історико-порівняльний підхід;
 - в) глобально-хронологічний підхід;
 - г) системно-цивілізаційний.
2. Об'єкт науки глобалістики:
 - а) процеси монополізації;
 - б) процеси створення локальних цивілізацій;
 - в) процеси глобалізації;
 - г) процеси виокремлення деяких родових общин.
3. Складова глобалістики, яка відповідає за знання:
 - а) політична;
 - б) економічна;
 - в) інформаційна;
 - г) політична.
4. Складова глобалістики, яка досліджує існування глобальних економік як інтегрованих цілісних систем:
 - а) політична;
 - б) економічна;
 - в) інформаційна;
 - г) політична.

5. Який аспект глобалістики формує соціальну організацію суспільства?

- а) економічний;
- б) культурологічний;
- в) соціальний;
- г) політичний

6. Аспект, у контексті якого розглядають проблему народонаселення:

- а) екологічний;
- б) культурологічний;
- в) антропологічний;
- г) політичний.

7. Який підхід передбачає вивчення сучасних та класичних цивілізацій?

- а) економічний;
- б) культурологічний;
- в) антропологічний;
- г) політичний.

8. Який аспект глобалістики визначає місце і роль соціоприродних процесів у бутті людини?

- а) соціологічний;
- б) культурологічний;
- в) антропологічний;
- г) філософський.

9. Аспект, що охоплює вивчення взаємовідносин людини та природи і першочергово досліджує проблеми виживання людського роду:

- а) соціологічний;
- б) культурологічний;
- в) антропологічний;
- г) екологічний.

10. Аспект глобалістики, що містить у собі глобальні реформи міжнародних відносин, стратегії світового розвитку:

- а) соціологічний;
- б) політичний;
- в) антропологічний;
- г) екологічний.

11. Цивілізації, які є лідерами глобальної економіки і забезпечують високий рівень багатства і прибутків населення як за рахунок ефективності відтворення, так і внаслідок нееквівалентного обміну:

- а) авангардні;
- б) зі середньосвітовим рівнем розвитку;
- в) з низьким рівнем економічного розвитку;
- г) китайська.

12. Цивілізації, які мають значний потенціал зростання, але недостатньо його використовують:

- а) авангардні;
- б) зі середньосвітовим рівнем розвитку;
- в) з низьким рівнем економічного розвитку;
- г) китайська.

13. Назва розрізу, ключовим фактором якого є перекроювання карти світу.

14. Хто дослідив соціокультурні цикли в глобальному масштабі?

15. Який розріз відповідає за модернізацію та реконструкцію?

16. Який розріз відповідає за темпи зростання країн?

17. Які цивілізації є лідерами глобальної економіки і забезпечують високий рівень багатства і прибутків населення?

Рекомендована література

1. Труніна І. М. Механізм забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності. Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. 2015. Випуск 3 (92). Частина 2. С. 32–39
2. Халімон Т. М. Гнучкість в системі управління конкурентоспроможністю підприємства. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 1 (23). С. 74–82
3. Герасіна Л. Глобалізація / Л. Герасіна // Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л.М. Герасіна, В.Л. Погрібна, І.О. Поліщук та ін.; за ред. М. Требіна. – Х. Право, 2015. С. 146–148.

Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Кібік О. М., Нестерова К. С., Хаймінова Ю. В. Міжнародна економіка : навч.-метод. посібн. Одеса, 2020. 85 с.
2. Міжнародна економіка: підруч. / С.О. Гуткевич, М.Д.Корінько, Ю.М.Сафонов. 3-е вид., перероблене та доповнене. Вид-во «Діса Плюс», 2021. 428 с.
3. Сучасна міжнародна економіка: підручник/ за ред. В. М. Тарасевича. Дніпро: ПБП «Економіка», 2019. 386 с.
4. Архієреєв С.І., Волоснікова Н.М., Климова С.О. Міжнародна економіка і міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / за ред. проф. Архієреєва С. І. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 234 с.
5. Андросова Т. В., Носач Л. Л., Величко К. Ю., Мелушова І. Ю., Печенка О. І. Валютно-фінансові операції в міжнародному бізнесі: навчальний посібник; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: ХДУХТ, 2019. 217 с.

Додаткова література

1. Решетило В. П., Островський І. А., Можайкіна Н. В. Міжнародна торгівля аграрною продукцією: сучасні тренди та проблеми продовольчої безпеки України. Агросвіт. 2020. № 12. С. 4–9.
2. Венгер В. Особливості формування та розвитку транснаціональних корпорацій в умовах глобалізації. European scientific journal of Economic and Financial innovation. 2019. № 2(4). С. 30-44.
3. Мельничук О. Міжнародна торгівля послугами. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2020. № 111 (4). С. 115–128.
4. Брензович К.С. Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародної торгівлі бізнес-послугами. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 23. Ч. 1. С. 30-33.
5. Заяць О. І. Міжнародна економічна інтеграція як передумова трансформації глобальної конкурентної сили. Sciences of Europe. 2020. № 51-4 (51). С. 26-30.

Інтернет-ресурси

1. Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки України. URL: www.me.gov.ua
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua

5. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/>
7. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки.
URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>

Навчально-методичне видання**Сур'як Алла Володимирівна****Глобальні ринки та конкуренція****Методичні вказівки до виконання практичних робіт***Друкується в авторській редакції*

Підписано до друку 01.95.2023. формат 60x84x16

Ум.друк.арк.6,25. Зам. №96. Тираж 50

Папір офсетний. Гарнітура Times. Друк офсетний

Друк КП ІА «Волиньенергософт», .43021, м. Луцьк, вул. Винниченка,63

Свідоцтво Держкомінформу України ВЛн №31 від 04.02.2004 р.